

PRVI DEO

I

Ko u ramenima oseca zemljinu težu
kao prikriveni bol,
pripada potomstvu onih sto su u drevna vremena
znali za vestinu lebdjenja:

onoj potpuno drukcijojej vrsti nasih predaka,
ne ovih sto nas dosezu krvlju iznutra,
vec nekih prozracnih sto nas doticu samo spolja
usnama zlatnim kao vecnost.

To je taj rodoslov od kojeg smo nasledili
neizlecivo muchenje da mislimo.
I u amanet dobili zenicu sto ne sabira
i ne odasilje utiske,
nego je chulo sa iskustvima jednog sutra.

Jedno je: gledati vidom, a drugo: videti vid.

II

Tesko je danas i opisati te nase cudnovate pretke
obrasle vetrom i svetloscu.
Jedino nas jos zagrljaji pomalo podsecaju
na njihov nacin letenja.

Ili to, kad neocekivano otkrijemo u sebi
mogucnost da stvaramo takve oblike
iz kojih - kad se primakne uho i oslusne -
dopire lepet krila.

Ako se i znalo za postolja u njihova doba,
to nisu bila uporista i temelji, vec katapult.

U prevelikoj strasti da prevazidju sve sto tone
ispisivali su pesme u prostoru pomocu takvih dimenzija
koje nas dovode na samu ivicu panike.

Vec tada bili su: sutra. Vec tada bili su: mi.

III

U znak secanja na te predivne, jake ljude,
pokusao sam jednog sumraka dole na obali reke
da i sam uobicim nesto potpuno neograniceno.

Miroslav - Mika Antich

MIT O PTICI

PRVI DEO

I

Ko u ramenima oseca zemljinu tezhu kao prikriveni bol, pripada potomstvu onih sto su u drevna vremena znali za vestinu lebdenja: onoj potpuno drukcijojej vrsti nasih predaka, ne ovih sto nas dosezu krvlju iznutra, vec nekih prozracnih sto nas doticu samo spolja usnama zlatnim kao vecnost.

To je taj rodoslov od kojeg smo nasledili neizlecivo muchenje da mislimo.

I u amanet dobili zenicu sto ne sabira i ne odasilje utiske, nego je chulo sa iskustvima jednog sutra.

Jedno je: gledati vidom, a drugo: videti vid.

II

Tesko je danas i opisati te nase cudnovate pretke obrasle vetrom i svetloscu.

Jedino nas jos zagrljaji pomalo podsecaju na njihov nacin letenja.

Ili to, kad neocekivano otkrijemo u sebi mogucnost da stvaramo takve oblike iz kojih - kad se primakne uho i oslusne - dopire lepet krila.

Ako se i znalo za postolja u njihova doba, to nisu bila uporista i temelji, vec katapulti.

U prevelikoj strasti da prevazidju sve sto tone ispisivali su pesme u prostoru pomocu takvih dimenzija koje nas dovode na samu ivicu panike.

Vec tada bili su: sutra. Vec tada bili su: mi.

III

U znak secanja na te predivne, jake ljude, pokusao sam jednog sumraka dole na obali reke da i sam uobicim nesto potpuno neograniceno.

Da smislim takvu vrstu strogosti i cistote koja bi od fantasticnog stvorila uverljiv gest.

Pokusao sam da naucim svoje delo da misli.

Da ima belu radoznalost.

Usudio sam se da nadjem odgonetku da li smo oblikovanjem necega oduzeti od sebe ili smo sebi vraceni.

IV

Ali pre same odluke da pridjem samom cinu stvaranja valjalo je da utvrdim da li postoji, ili ne, suprotno klube svesti.

Bio sam duzan da ispitam da li rodjenje nije ili rodjenje jeste obicna senzacija premotavanja zivog.

Morao sam da oljustim prethodnu opnu sebe.

Trebalo je da odlozim sva druga vec izucena ucenja i budem spreman da razjasnim da li je stvarno pocetak bas tako - na pocetku.

V

Bio sam na putu da otkrijem poslednju slobodu bezazlenosti: razmak izmedju pripadanja i pripadanja, izmedju izdvajanja-od i izdvajanja-u.

Kad jednom dospem do toga, rekoh sebi, da vise ne cinim nasilja, jer nemam razloga da primoravam stvari na nesto drugo no sto oduvek jesu, prevazici cu pravljenje i razumeti stvaranje.

Prevazici cu umetnost. Imacu zivi dokaz gde je pocetak i kraj kugle.

VI

Zatim sam oprao tabane, chelo i ochi u reci.

Moja vecernja molitva bila je sva od sumnje.

Zar izucavanje stvaranja nije uporno raspitivanje o svetovima sto i ne znaju za protoplazmu, a ipak zive i ipak su od necega?

Mozda su tu negde, pored, a mi ih nismo svesni, jer iz njih dopire nesto sto nazivamo: prazno?

Mozda smo mi njima: nista.

Mozda smo mi njima: prazno?

Koliko puta su prosli kroz nas, a i ne znamo njihovu nameru?

Koliko puta smo prosli kroz njih, a i ne znaju nasu nameru?

Da li je oblik oblik, ili je nesto drugo oblik?

VII

Poklonio mi se vatar. Poklonila se tisina.

I sumrak se poklonio. Ovo su njihove reci: Kako da nadjete granice i procitate krajeve, ako ih uporno trazite na mestu gde ih nema?

Svako je dno - svemir necemu ispod njega.

Svako je nebo - pliccak necemu iznad njega.

Kako dodirnuti kraj, kad je to samo zglob?

U provinciji barskog bilja i trska je primer za ogromno.

Kome je oko - okean, i kitovi su mu - trunje.

Ko hoće da opipa rubove neka ne isteže ruke.

Treba presaviti um.

Mozda vi i znate da letite, ali još niste probali na sve moguće načine.

VIII

Poklonio sam se vetru. Poklonio se tisini.

Mislim da sam razumeo.

Citava stvar je, znači, u vatrometu hitrine kojom se emituje i prima um u povratku.

Zato se kaže da dosezanje nije ništa drugo do - prepoznavanje sopstvene poruke.

Zato se kaže da je prostor: iskustvo kojim nas je dodirnuo sopstveni dodir kad nam se vratio iz budućnosti.

Mozda me je to sunce pozlatilo na zalasku: bio sam čudno smiren, sa rijetkim oreolom kose.

Bio sam spreman za stvaranje.

IX

Celog života opsedala me je želja da stvorim sebi živu pticu.

Pticu koja je samo jednom.

Mozda je trebalo da to pokušam ranije.

Bio sam dete i, vrlo nepogresivo, dospevao sam do svega u šta umem da poverujem.

Oblikujući bezoblicja, uzimao sam shaku nicega.

I ništa nisam dodavao. I ništa nisam oduzimao.

A imao sam uvek na dlanu nešto novo.

Kakva magičnost materijala!

Kakva čudesna linija!

Kakva raskos boja i površina, senki i svetlosti!

Celog života opsedala me je želja da stvorim pticu drukciju od svih ostalih.

X

Napustajući detinjstvo, sve više sam se hvatao za sadržine koje se mogu zarobiti i sačuvati kao dokaz.

Nekad mi je bilo važno da sebi pokazem sebe.

Docnije mi je sve to postalo nedovoljno.

Pred kraj dečakog doba već sam umeo da se ponasam namerno, kao izložba.

Nekad su me privlacile samo tajansvene nauke.

Sada sam stojao opcinjen pred carolijom obicnog.

Kako nisam imao niceg sem peska, ja sam ga pokvasio u vodi i umesio pticu, jer odjednom sam shvatio da umem takve stvari.

Zinuo sam, isukao sam mach iz svoje kichme: udahnuo sam mojoj ptici chelichno secivo umesto krila.

XI

Sve sam to cinio necujno, sporo i neprimetno.

Malo sam nakrivio glavu, zatim sklopio ochi: razmisljao sam o pesku sto se talasa i prosipa, a ipak ima svoj mir, i povezanost, i sigurnost, jer niko ga nije uhvatio da zhuri.

Naidju nepogode.

I on ih utisa svojom tezinom.

Prolaze stoleca.

I on ih nadzivi i zatrpa.

Nichu i sahnu civilizacije.

I on im poravna tragove.

Sta posle vredi najveca bina vekova, ako okolo nema gledalista?

Smrt nije zavrsetak predstave, vec nedostatak publike.

XII

Eto zasto se neke stvari umeju polako, kao pesak, dok se prislanja uho na gluvi prostor oko sebe i osluskuje zvuk koji nas cini drukcijima od ostalih.

Samo onaj, ko nije uhvacen da zhuri, moze se uzvisiti nad pocetkom i krajem, i biti vladar jednog predela, istrazivac lepote ili ruznoce stvari oko sebe i vojskovodja sna.

Ko zhuri - zakasnice. Shiroko zacudjenih zenica ostace zauvek pobedjen. Zauvek samo podanik.

XIII

Budi oprezan, rekoh sebi. Budi isuvise oprezan.

Valjanost pomnog motrenja na takve oblike zbivanja koji se izluce jednom, pa bezbroj puta umnoze, zove se: mogucnost moguceg.

Tako ti dokazhu sve, a zataskaju objasnjenje kako nastaje licnost.

U mnostvu istih klikera dete ce svaki razlikovati.

Ne zna da kaze po cemu. Ne zna to ni da nazove.

Dete ne zna vajarstvo, ali prepoznaje oblike, jer im pripada.

Budi oprezan da se ne svrstas u ono sto ne zasluzuje cak ni da bude opovrgnuto.

XIV

Iz daleka, zvezde se cuju kao vasiona.

Iz daleka, ptice se cuju kao jato.

Iz daleka, ljudi se cuju kao covecanstvo.

Nije dovoljno samo cuti.

Treba se setiti ushima.

Treba imati smisla za beskonacnost blizine.

Ko nema takvo uho - nema sluha.

Ko nema sluha - nisam siguran da je ziveo.

XV

I rekao sam sebi jos i ovo: naucio si napamet kako se dogadjaju razlike izmedju tkiva leoparda i tkiva ananasa, i sta je ono zbog cega belutak nije pahuljica niti ameba - medved.

Odbaci sva druga ucenja i odluci da dokucis zasto je licnost - licnost.

U prevelikoj zabludi da stalno otkrivas tajne, promaklo ti je da odgonetnes javnost oko sebe.

Naucio si napamet samo otkrica mudrih, umesto da si ucio sta to mudri prikrivaju.

Sad, rekoh sebi, budi oprezan.

Ne odgonetaj tajnu, nego chin odgonetanja.

XVI

Dan, isuvise pognut, zalazio je za brda natovaren obiljem ljubicastog i sivog.

Kakvo neverovatno slepilo, razmisljao sam posmatrajuci odlazak boja.

Nesto mi je govorilo da sam uspeo da obuhvatim dlanovima prostor prema spolja.

Ne znam kako drukcije da nazovem taj zagrljaj sto se prostire iz unutrasnjosti u svim pravcima.

Nesto mi je govorilo da dodirujem rubove obrisa i da polako pocinjem da razumem vajarstvo.

XVII

Postoje stvaraoci koji gospodare snovima.

Ne znam kako to chine, ali zaista sanjaju to sto su sebi odredili.

Meni nedostaje stanje razumne umetnosti.
Ja nikada unapred ne znam sta cu uistinu usniti.
I uvek kad zaklopim oči - tonem u nered i haos.
U unutrašnjost sna.

Tako i ovog puta: potpuno nepripremljen, odjednom sam se sreo sa pocetkom zivota, na pocetku svog velikog i najcudesnijeg sna.

To je strasna samoca.
Jedino mesto gde dostojanstvo potpuno prestaje.
Poznanstvo sa sopstvenim delom.
Prvi put bio sam istinski preplasen.

XVIII

Postoje stvaraoci ciji se vid zadrzava kao brid dlana karateiste, zaustavljen i ukrocen tacno na onoj skrami gde prebiva charolija.

Ja vidim ispod kozhe cvrstih i tamnih predmeta.
Vidim zglobove prostora i nervni sistem vremena.
Ne znam da vidim oblik, ako mu ne vidim bezoblicje.
Ne primecujem vidljivo bez njegovog nevidljivog.
Svako me delo pri susretu ponovo do bezumlja zapanji.
I ono koje sam prevazisao. I ono koje tek prevazilazim.
Ko pristane na stvaranje, pristao je na cudjenje.

XIX

I mora pristati i na strah.

Odjednom, usred charolije, pokosila me je slutnja: sta sam ja tome cudu sto mi na dlanu pulsira?

Tvorac?

Ili tek chuvar smisla?

Sta je to, sto celijama tog bicca kaze: dosta je?

Jesam li ja odlucio da se dalje ne razlazu?

Jesam li ja odlucio dokle mogu da rastu?

Da li sam ikada primetio bar u nekom svom postupku neciji krajnji cilj?

Sta gospodari mojom mudroscu? Mojim umecem?

I slobodom?

Nije li moja sloboda - sloboda da budem usmeren?

Nisu li moje delo i moj zivot - tudj zadatak?

XX

Cija je ovo ptica?

Sta ja to prenosim? Ciju poruku?

Sta je to sto mojoj ruci kaze: dosta je?

Jesam li ja odlucio da vise nista ne doticem i da je oblik završen?

Zasto sam odjednom prestao da zgrcem pesak i vodu i dodajem zivotu jos zivota?

Zasto je svako moje delo tek zakasneli oblik misli?

Cijih misli?

Ko je to vec usavrsio sva moja savrsenstva?

XXI

Odjednom mi se ucinilo da me iz Mlecnog puta odande, gde zvezde tonu u prastaru buducnost, izgubljeno iza obronaka prostora i vremena posmatra neka iznurena svetlost: nesto okruglo crno.

Da, neko me je gledao.

Nesto je necim motriло to sto cinim.

Odjednom, nisam znao sta sam: cim upotrebim sebe, vidim - za dah pre toga, vec ono tamo crno mene je upotrebilo.

Jesam li konacno bio pred licem pravca koji od mene bezi prema - ovamo?

XXII

U dramaturgiji toga sto u neznanju zovemo kaos to tamo crno oko sigurno mora znati: sta sam bio pre mene,

sta sam sad dok sam ja, i sta cu biti kad ne budem.

Mora znati i to: otkud meni dar da cinim zive stvari.

Jesam li prorok? Kurir? Ili nekakav bog?

Da li sam ja to probio izlaz u neko drugo mnogo prostranije unutra?

XXIII

Da bih opisao to nesto crno sto me posmatra sa neporubljenih nebesa juznog avgusta, bilo bi potrebno mnogo rechi, - toliko je to crno usisalo govora u svoje cutanje.

Da bih ga sagledao u celini, oko bih morao da izokrenem naopako, - toliko je to crno vezalo mnogobojnog u svoj cvor.

Da bih ga obuhvatio,

morao bih da pristanem da i ono mene obuhvati, - toliko je to crno bilo unutrasnja umetnost okrenuta ka spolja.

Jesam li bio pred duhom neke druckije prirode?

Jesam li bio ovde ili sam bio jos negde?

Jesam li sada pre ili sam sada vec i posle?

Kako se postize nase istinsko stanje: prisustvom ili neprisustvom?

XXIV

Poklonio sam se reci. I pesku sam se poklonio.

Moja je dusa, rekoh, raskoracena i razroka, a jedino mi cvrsto tle: neravnoteza u glavi.

Zemlja je princip materinstva.

Ko ce, ako ne moja mati, da mi objasni o koji smisao da se oduprem?

Da se ne ponasam kao potok koji ima uzasan strah od potopa.

Da se ne ponasam kao busen koji ima uzasan strah da ce ga zakopati u zemlju.

Da se ne ponasam kao plamicak svecce koji ima uzasan strah od pozhara.

Mogu li od vas da naucim kako se menja ritam pameti?

Nedostaje mi, vidim, nekakva vasa vrsta boga.

XXV

Kad dodirujem prstima ukus talasa, u komesanju vode osecam poljubac svetlosti.

Kad dodirujem prstima ukus belutka, u belom srcu vulkana osecam poljubac sazvezdja.

Kad dodirujem prstima ukus svojih usana, u dahu osecam poljubac neprolaznog.

Sta je sa oblikom svetlosti kad udje u oblik tame?

Ima li licnu ili bezlicnu svest?

Sta je sa prirodom svetlosti kad udje u prirodu tame?

Ima li licnu ili bezlicnu sadrzinu?

Kako da utvrdim sta sam: jednina ili mnozina?

XXVI

Nase ucenje nije sistem, rekose oni.

Ali moze postati znanost, ako ne bude bezglavo prihvaceno, vec stalno opovrgavano sa mnogo ostroumlja.

I tada oni, koji su njim nadahnuti, dokazuju u odbrani nepogresivost svoje vere, morace da se uspnu do takvih domasaja koji se zovu i: razumevanje.

Nase ucenje nije nikakva gotova nauka.

Jer gotove su nauke uvek na strani one nosivosti koja uspesnije zavarava i opsenjuje istinom.

Dokaz nije u istini. Ona je uvek istinita.
Dokaz je u vestini upotrebljavanja istine.

XXVII

Učili su me zatim kako da mislim i kazujem.

Ne doticati oblik sljunka, nego oblik svojih prstiju u sadržini kamena.

Ne udisati miris trave, nego miris svojih nozdrva u sadržini bilja.

Ne osluskivati zvuk vetra, nego zvonjavu svoga uha u sadržini vazduha.

Ne sagledavati sjaj mesecine, nego blistavost svoga oka u sadržini svetlosti.

Ne kusati ukus kise,

nego ukus svog daha u sadržini vodenog.

Premnogo rechi utroseno je da se objasni sta je sve potrebno cutanju.

XXVIII

Mi nismo u dosluhu sa nebom, rekose, i tezhe nam je da pronadjemo pitanje nego odgovor.

I mi se grcimo u strahu i prevelikom neznanju pred onim crnim gore sto usisava svetlost.

Gledajte ovaj prirodni poredak oko nas, to umnozavanje iskusnih nagona, ta krda istovetnog, taj stampedo zivota, to nelogicno: logiku prirode.

Pupoljci svih boja i oblika izlecu iz svoje duse odmah u nepogrsivom pravcu - prema suncu.

Svaka nova kap izvora zna da sidje ka reci kao da tuda prolazi ko zna po koji put.

I mi i vi preskocili smo prvu rech.

Sve oko nas je druga rech, kao i ptica koju drzite.

XXIX

Kako objasniti, rekose, to sto je zelatin ikre vichan plivanju cim se izmresti?

Kako objasniti to, sto sve, bez ikakvog cudjenja, ima vec gotove navike?

Svi pocinju da zive tako zapanjujuce sigurno kao da ih je neko pre toga dugo dresirao.

Mozda je proslost samo zanemarena sadasnjost?

Mozda je sadasnjost samo zanemarena buducnost?

Mozda je nepoznato samo zanemareno poznato?

Idite, rekose, i zavrsite svoje delo.

DRUGI DEO

XXX

Tako je rodjena moja jedina ptica.

U neukosti i strahu.

U sumnji i panici peska. I gorkom priznanju vode.

Isprva nije razumela da se kroz beskraj ne izlazi.

To nisu nikakva vrata,

- to je potpuo drukcija vrsta shvatljivog.

I kad joj nije uspelo da prestigne brzinu, ni da se lukavstvom provuce ispod rubova bezgranice, najzad se, u ocajanju, setila suprotnog pravca.

Onu, onakvu stvarnost, izvrnula je na nalicje.

I cim se u sebe zagnjurila, izletela je iz sebe same.

XXXI

Posmatrao sam zadivljen taj cin: videh kako se klube njenog prostora odmotava u levak, sliva kroz uvrnut odusak potpuno lisen dimenzija i odande se istache i obrnuto namotava na nesto sto se otvorilo kao zivo prostranstvo susedne, ove stvarnosti.

U svakom moru postoji drugo, suprotno more.

U svakoj reci, reka sto tece ka svom pocetku.

Nema mislenih imenica.

Nema nevidljivog - ima samo nemocnih ochiju.

Stvarno sam ja to video njen duh kako se radja.

XXXII

Pretochena u plazmu, u jedan od onih oblika koji se zovi vlaznim i mekim imenom: bicce, u magnovenju je prosla kroz tacku bez velicine i postala je ptica: uspomena na perspektivu vrtloga.

Uspomena, koja je svakim izdisajem sve vise gubila pamcenje kroz svoje sopstveno grlo.

Ona je disala!

U onoj drukciji stvarnosti to je joj je bilo nepotrebno.

Ona je disala!

To znaci da je pocela da zaboravlja.

XXXIII

U redu, rekoh. Poznao sam vas, ptico.

Sad vidim da vas nisam stvorio hotimice niti mi se vas izvanredni oblik iznenada dogodio.

Vi ste nesto od mene samog, lepa ptico, i vraceni ste mi sasvim prirodno kao sto su mi,

kad sam rodjen,

polako vraceni zubi,

cvrstina prsljenova, radoznanost, ili dar govora.

Vi ste vrhunac kretanja. Mog i vaseg.

Zanemarivanje vremena. Mog i vaseg.

Sazetost bezbroj gipkosti u jedan beli gest.

XXXIV

Drzao sam je eto, eto na svom drhtavom dlanu.

Drzao sam je pazljivo, scucurenu i mokru.

Bila je meka i prozirna poput svetlosti kandila.

Osetih kako vetar u mirisavom mlazu paperjasto treperi uz moje ushi i nozdrve slaveci svojim pra-shapatom ovaj torzhestveni dan, dan na koji se namotavaju prostori.

O, zemljo, rekao sam,

vidite sta smo stvorili vi i ja!

Nacinili smo krila sto ne rastu iz tela, nego iz duha ove ptice.

Nacinili smo charoliju sto nikad nece ostariti.

Nacinili smo bicce koje je vrsnjak vecnosti.

XXXV

Najteze mi je pala ona krhka munjevitost kojom je valjalo da je podsetim na samu svecanost letenja.

Tu uvek postoje dva mozda: - ili ja da joj pomognem, - ili da sama shvati da je u ovom stanju proglasena za nesto sto mi se cinilo najpogodnijim da krstim imenom: pokretljivi vrh stvaranja.

Nije lako nahraniti prostranstvo jedne tacke.

Sto manji oblik - veca glad.

XXXV I

Ispraznio sam joj nebo. Pobio grabljivice.

Dao sam joj slobodu da se poistoveti s vazduhom, da se pretope medjusobno i prozmu jedno drugim.

Sedite, rekao sam, tu kraj mene, uz vodu.

Poslednja duznost tvorca je, pre blagoslova, da malo pocuti sa svojim delom.

Uz tisinu volseбно staje sve ono sto je promaklo da se kaze.

Nemam nameru da vas ucim, ptico mog ushicenja.

Mogu jedino da vas podsetim na neka nachela krilatosti.

Ostalo je u vama. Prisutno. Vi to znate.

Mogu jedino da vas podsetim da ne znate da znate.

XXXVII

A ptica rece u svom dubokom cutanju: nije strahota u tome sto ne znam sta vec znam.

Mnogo je veci uzas sto ne znam sta jos ne znam.

U pepeljastim lukovima

vetar se isparavao nad predelom, krunio se u krosnjama i talozio na lishcu kao gorka prasina.

Polako, kazao sam. Pitanje vam je preveliko i jos se nisam usudio da razmislim o njemu, a kamo li i da ga objasnim.

Duzan sam da vam saopstim deset zavestanja.

Ne o letenju, nego o dostojanstvu vasih krila.

Ostalo je vas posao.

XXXVIII

Prvi amanet ptici:

Cim ste se zadesili u jednom ovakvom unutra, znaci da ste morali nekako uci.

Zato se kaze: ne istrazivati ovde i tamo, nego trenutak dodira - vrata izmedju.

Ne izucavati oblik. Ni obris. Nego nesto u pretapanju iz ccudi u ccud materije.

Ne izucavati ton. Ni zvuk. Nego: eho.

Ne spektar. Ne boju. Nego to chime se prozracno drzi za sebe: ravnotezu.

Ne tkivo pre zivota i tkivo posle zivota, nego sam chin prelivanja iz jedne svesti u drugu.

Ne arhitekturu. Ni opeku. Izuchavati otvore.

Izuchavati usta prostora. Dah.

XXXIX

Drugi amanet ptici:

Isto odelo, gledano iz raznih pobuda, moze da bude promasaj ili da bude charolija.

Ista daljina, merena raznim potrebama, može da bude tu negde, ili da bude čak tamo.

Ista svetlost za nekoga je melem, za nekog opekotina.

Ne menjaju se gibanja, vreme i bezgranicnost.

Ne menjaju se reci, nego njihovo značenje.

Kad jedna skola svrgava drugu skolu, ona se tačno uspravlja na rusevinama stare: koristi isti materijal, samo ga drugačije razmesta.

Ne menjaju se temelji. Ne menjaju se učenja.

Jedino što se menja, to su - učitelji.

XL

Treći amanet ptici:

Sve se može dokazati putem već proverenih učenja ili umovanja što se tek naziru, ali stvari će ipak teći onim brzinama kojima putuje vasa misao.

Primite zato s rezervom dokaze jednog nosoroga da je lebdenje lakše ili teže izvodljiv posao, makar on posvetio takvoj dirljivoj nauci citav svoj preozbiljni i uvaženi život.

Postoji nešto što se ne da naučiti.

Ko može govoriti lišću kako se menjaju boje?

Ko vatri da bude topla i izvoru da bude pitak?

Gde se to zvezda skolovala da sija?

Koji nas to učitelj uputio u disanje?

Silom se ne može biti ni krilat, ni darovit.

XLI

Cetvrti amanet ptici:

Običaj je da se postavi jedno i još jedno i razmisli o njihovoj slicnosti ili razlici.

Mi sebi moramo naći drukčije pravilo poredjenja.

Mi zato uzimamo jedno

i uporedimo ga s njim samim.

Unutra beži napolje. Spolja uranja u dubinu.

To nazivamo mudroscu kosmičkog gesta.

Pre svakog polaska prvo prevalite rastojanje između ovde i ovde.

Između prvog koraka i njega samog.

XLII

Peti amanet ptici:

Osloboditi sebe od robovanja slobodi, to jos uvek ne znaci i raskid s tradicijom.

Raskinuti s tradicijom, To jos uvek ne znaci: imati u rukama neko znanje.

Imati u rukama znanje,

to jos uvek nije i posedovanje vlastitog misljenja.

Imati svoje misljenje,

to jos uvek nije i otudjenje od navika.

Otudjenje od navika,

to jos uvek nije i objava rata.

Objava rata jos uvek nije i pobeda.

Pobeda jos uvek nije i istorija.

Istorija - to jos uvek nije i vecnost.

Vecnost - to jos uvek nije i sloboda.

XLIII

Sesti amanet ptici:

Sa neskrivenim postovanjem odnosite se prema onima koji ne misle kao vi.

Samo njih smatrajte vrednima.

Ko misli kao vi,

oduzima vam sposobnost vijanja vetra i druge slicne pokretljive vestine.

Ne uzimajte ga za sagovornika da svojom beslovesnoscu ne obezvredi smisao vase pobede.

Sa neskrivenim postovanjem odnosite se prema onima koji su dostojni da ih prevazidjete.

XLIV

Sedmi amanet ptici:

Pravi i veliki letachi, ti, koji su nam uzor i kojima najvise verujemo, moraju na vreme da se povuku s neba, jer zablenući u lepotu svoga umeca smetaju onima koji dolaze.

Mrtvo drvece je ugalj.

Mrtav ugalj je vetar.

Mrtva vatra je pepeo

iz kojeg nice korenje novog drveca.

Zato se veliki mudri letachi na vereme povlace i ne guzvaju nebo.

XLV

Osmi amanet ptici:

Za vreme vasesg posmatranja sve su charolije normalno stanje uma.

Zasto tvrditi nekom

da su plavi glecheri Grenlanda smedji, ako ih je on video ruzhicaste?

Oni si, ustvari, isto to: isto beli.

Neka za vreme vasesg posmatranja purpur crvenog cveca sto se zhuti neodoljivo podseca

na zeleno sivilo ljubicastog.

Mogucnost nemoguceg postize se kad uman stvor izgubi osecanja za prepreke i tvrdo, izmigolji se svim zahvatima, cak i vetru i zauvek prestane da se bavi dijalogom.

XLVI

Deveti amanet ptici:

Ko samo razgleda sebe kao celinu, taj moze biti i odmaknuto radoznao da bi neprestano posmatrao obe svoje sustine i razumeo kako to pravac ka ovamo vodi u onom pravcu.

Ali ko sebe hoce kao celinu i da obuhvati, taj mora podjednako ispunjavati obe zapremine i biti vrlo spolja u jasnoci nejasnog i vrlo unutra u nejasnoci jasnog.

Iz ovog stanja sebe, sto je jos uvek tamo, dospeti u ono stanje sebe, sto je vec sasvim ovde.

To nazivamo dostojanstvom svih stvari.

XLVII

Deseti amanet ptici:

Pokrecite se kroz razum bez saplitanja. Glatko.

Bez namere. Naprezanja. Opterecenja. I prisile.

Ne predvidjajte unapred dubinu nijednog zamaha.

Misle li da ste ukopani - ukopana je njihova misao, jer nije u stanju da vas prati.

I placite i smejte se zbog iste stvari. U isti mah.

U isti mah se i vracajte i odlazite tamo i ovamo.

Istodobno zaboravljajte i pamтите.

Letenje je onaj trenutak, kad shvatite da vas u svemu svako moze zameniti samo ne u sopstvenoj besmrtnosti.

Ja to najbolje znam. Ja ta umeca nisam umeo.

Strahovito sam ukopan. Strahovito sam smrtan.

XLVIII

Da li da vas nazovem uciteljem, gospodine, upitala me je ptica nekakvim mirisavim osmehom dok je u vetru njusila dah teskih vlaznih senki i zmirkala u gumenu daljinu sto se skracivala i rastezala podno bregova.

Ucitelj umecece daruje da bude svima korisno, a vi ste tako munjevito izveli svoje stvaranje i niste cak ni meni rekli kako me ljustite sa same granice prostora.

Za sve sto ne znate, unapred pogadjate odgovore bez straha da li ce biti tacni i bez radoznalosti zasto su zaista tacni mnogo docnije kad se prouce ili dokazu.

Vi ne pravite jata,

nego poseban slucaj krilatosti.

Mogu li da vas nazovem uciteljem, gospodine?

XLIX

Ako ste ucitelj, objasnite mi neke stvari.

Mogu ja divno da verujem u to sto ne znam sta je.

Zar ne verujem i u sebe, iako ne znam sta sam.?

Ali potrebno mi je znanje zasto verujem.

Zasto me bacate uvis?

Zasto mislite da sam ziva?

Zasto mislite da sam ptica?

I zasto mislite da sam krilata?

Mozda jedino zato sto ste u meni primetili da sam toliko opcinjena slobodom da mi je neudobno i to sto pripadam sebi.

L

Po cemu nesto,

sto je privremeno nacinjeno od peska, kao ja, mora i da misli kao pesak: privremeno?

Po cemu i najstarije moje pitanje mora da bude mladje od bozanskih pitanja svemira?

O cemu nas dvoje govorimo dok cutimo?

O stvaranju zivota?

Ili o stvaranju vec stvorenog?

Da li je isto: isto? Ili je isto: razlicito?

LI

Strahovito sam meka i neotporna.

Osecam se kao plima i oseka.

Mozda jedan kamen misli o meni da sam ružna i ljigava, kao što ja to mislim za sipu ili zhabu.

Mozda se sipa i zhaba gade mene i kamena jer smo im jednako tvrdi.

Htela bih da ispravim neke pogreske naucenog.

Da sa ozbiljnosti oljustim proizvoljno.

Da odgonetnem ono što se smatra misticnim.

Ja sam primila svih vasih deset zavestanja, ali ona su vase, a ne moje iskustvo.

Ako mi date svoje prezime i primorate me na svoju misao, chime cu onda rasti?

LII

I ovako je rekla: ja nemam rodoslova, ali mi je neshvatljivo da sam dosla iz nicega.

Ja nisam ni pesak ni voda. Nisam vise ni vi.

Ovo iz cega vam govorim, taj paperjasti oblik ptice, - to je tek privremeno moje stanje.

Ne bojim se zivota. Bojim se što se ne secam koliko sam vec puta bila mrtva.

Ne bojim se ni smrti.

Bojim se što cu opet zaboraviti da sam zivela.

LIII

Cudno je to sa stvaranjem zivota, priznao sam joj umorno.

Ne, nemojte me zvati uciteljem.

Samo sam slucajni ucenik svetlosti.

Posao sam na sever

da negde izucim tezak zanat livca vetra.

To je bojena umetnost oblikovanja misli dahom i mnogi je ovde svrstavaju u pesnistvo, ali je razlika u vestini neizdisanja suvisnih rechi.

Ovo je prvi put da vajah.

Prolazeci niz reku pomolio sam se vetru i svetlost me je primetila i pomogla mi da vas stvorim.

Izabrao sam ucitelja koji je preziveo svoju smrt.

LIV

Na onoj strani horizonta, gde je vec mrak, kotrljaju se prve zvezde.

Milionima godina salju nam stalno svezu svetlost.
To njihovo iskustvo pamti: sta je nista.
Pamti kako drvo zatrudni.
Da li je pchela predak ili potomak svoje duse.
Dokle vreme zri.
Kako se mogu nabrojati sva chula ilovache.
U sta je smestena bezgranichnost.
Nisam vam govorio svoju istinu, nego istinu svetlosti.
Otac neznanja je: necu da saznam.
Otac znanja je: moram.
Najvece misli dogadjaju se u procepu.
Oslusnite i chucete: postoji nesto kao pra-govor.
Bio sam pritesnjen. Ja sam morao to da nauchim.

LV

Nije li najzad vreme, rekoh ptici, da vas bacim u nebo?
Vi tamo pripadate.
Verujte, priznao sam,
jedva sam uspeo da vas nacinim.
Sad vise nemam snage ni da se obradujem.
Laku noc, rekao sam.
I bacio sam je uvis:
letite u chistoti, ptico moja!
Ne znam pravedniju pocast koju bih mogao da vam darujem.
Nacinila je krug nad mojom glavom kao da crta auru. I odletela.
U ogledalu vode licio sam na boga.

LVI

Posto sam napokon uspeo da zanemarim neke cudnosti, da zanemarim navike i osecajnost postupka i da izbegnem zamkama samodopadljivih nauka, da zanemarim boju i delotvornost oblika, vreme trajanja prostora i njegovu cistotu, da zanemarim pitanje: sta je sadrzaj bicca, od cega se to pravi, da zanemarim pitanje: da li ja uokvirujem razum, ili je razum to sto uokviruje mene, - bilo je najzad vreme da shvatim i smisao igre.

I mislim da sam ga shvatio.

LVIII

Jedino, mozda je trebalo da joj ponesto kazem i o ruznoci. O zlu i smrti.

O kvarljivosti materije.

Ali bio sam divno čist i bezazlen tih godina.

Bavio sam se neograničenim poverenjem u lepo.

Bio sam taj što se raspituje o snu.

Imao sam sva nemoguća čula koja se mogu dogoditi u prvoj mladosti.

U prevelikom zanosu, zbog mrve savršenstva, događalo se da počinim obilje neoprostivih gresaka.

Najveća od njih je bila što sam se bavio znacima, umesto da pazim na predznak.

LVIII

Vodeni vetar u zamršenoj mreži reke.

Vetar vazduha u najezenom perutanju lišca.

Veliko vreme rastanka: u plićacima ribe su večerale tisinu.

Negde daleko u brdima kao da je zbog mene i zbog ptice nešto plakalo.

Kisa.

Kakav naporan dan za učenja i za odluke!

TRECI DEO

LIX

Kad sam ponovo sreću svoju pticu, prošlo je jedno proleće.

U povratku sa severa zanocio sam u tom kraju.

Nije bilo u redu nešto s nebom.

U oku mi se grchile mokre bezglave zvezde.

Iz vratova im shikljala gorka zelena svetlost.

Bese to jalova godina svih mojih želja i nadanja.

Odveć jalova i odveć uzaludna godina.

Nisam izučio da lijem vetar.

Velika putovanja događaju se u tabanima. Ne u glavi.

Nista sem svojih ushiju nisam poneo tamo kao prtljag.

Korito mesecine sam popio dok sam primljen za učenika.

Nista sem svojih ushiju nisam poneo natrag.

Bio sam rdjav učenik.

Dobar je učenik prazan, jer u njega sve staje.

LX

Prespavao sam tu noć široko otvorenih očiju.

Ljut miris trske i barskog bilja lepio se za nozdrve.

To se mocvara iza nasipa dimila u snu i prezivela kao krdo cvrenih krava.

U zoru vetar se, kao da sebi ljusti kozhu, presvukao iz purpurnog u belo.

Na prilazima mladosti postoje mnoge varke.

Jedna od njih je da delo vodi poreklo od duha.

Ja sam video duh kako se koti iz dela.

Nesto nabreklo, ljigavo, nesto sa natrulim krilima, uvaljano u krv od noktiju do kljuna, kruzilo je nad rekom i podmuklo me vrebalo.

Stvarno je nisam poznao - takva je bila moja ptica.

LXI

Decaci misle da lepo ne mora da jede, da sveto nije podložno bolestima i raspadanju, ni plemenito prljavstini i poroku.

Nedovrsene stvari decaci zovu: nesavršenstvo.

Ja sam uoblicio svoju pticu.

I sta se desilo toj mojoj bozanskoj ljubavi: cim sam joj dao slobodu, osetila je glad.

Svi ti oblici, sto smo ih stvarali s mnogo truda od svoje prozirnobe, kratkovide radoznalosti, bez nas su strasno siromasni: idoli, nakit, zdele, figure zivotinja, oruzje, sfinge i zrtvenici, karijatide, poprsja, sarkofazi i fetishi, - nista od toga nije bez nas dovoljno zivo.

Cim pustimo iz ruke igracku, ona prestane da se igra.

LXII

Moja ptica je postala lovac: grabljivica.

Ali nije ubijala, nego se hranila zivim stvarima i ostavljala ih, da tako sakate, tako zive.

Obala bese sva zagadjena od praznih caura koje se michu, gamizu i urlaju za pomoc dopola posrkane i bacene.

Kakav uzasan vonj nedovrsenih smrti u mojim bakarnim nozdrvama.

Kakav gust i usiren plach u uglovima mojih ochiju.

Jos nisam doziveo ruzniju klanicu jednog ideala.

LXIII

Dogodi se da oblik

opterecen obiljem unutrasnjeg - pukne.

Dogodi se da sadrzina

oklopljena u tesno telo - zakrzlja.

Od moje ptice se stvorilo nesto nakaradno i naopako: sprega protiv svih mojih namera i nachela.

Oblik i sadrzina nisu kinjili jedno drugo.

Spolja je kipelo od slobode.

I unutra je kipelo od slobode.

To nije bilo bicce koje sa ja zamislio, nego nagodba dve sushtine: shaka mene i shaka peska podelile su posao.

Oblik je zrtvama sisao snagu i chula.

Sadrzina je srkala osecanja i mozak.

LXIV

Pripadam onima koji se prvo stide pred sobom, pa tek onda pred drugima.

Da je to bilo necije tudje delo, ja bih pomogao da se probudi i da ozdravi.

Retko to chinim, a i onda sam oprezan, jer medju decacima moga uzrasta milosrdje je gorka rech.

Pticu sam ja nacinio.

Izletela je iz mojih prstiju.

Isvise sam ponosit da bih teshio svoje poraze.

LXV

U redu, rekoh, sidjite malo ovamo, rdjava ptico.

U sta ste se to obreli otkad se nismo videli?

Zar vas nisam nacinio od shake poverenja da kazaljka kama krila objasnjavate tacno vreme neznosti i najlepsu mekotu, po velici ravnu nevidljivom?

Pobio sam vam grabljivice.

Zar je to blagodarnost?

Proglasio sam vas za umetnost.

Zar mi se tako vracate, chudo moje?

Ideal nema slobodu licnog ponasanja.

On mora da bude onakav kakvog ga drugi izmisle.

A ptica rece sazaljivo: sta vredi sto se trudite da usavrsite odgovor, kad vidim da jos niste usavrsili pitanje.

LXVI

Polako, rekao sam. Sletite da se objasnimo.

I zaista vam kazem: ne ustremlijujte se na mene i ne pokusavajte da mi neopazeno, na prevaru, dospete kljunom do oka.

Vi niste vi, nego ja.

Praveci vas, ja sam pravio sebe.

I odredio sam vam onu kolicinu lepote koja je meni potrebna da bih valjao.

Otvoreno vam kazem: nisam vas namenio vama.

A ptica rece mokrim glasom koji je mirisao na meso: jaki se ne namenjuju.

LXVII

Bila je stvarno ruzna kad mi se sasvim priblizila.

Bila je bolesna. Znojila se.

Govorila je siktavo, a jezik joj je bio crn.

Nije me gledala u oči, vec negde preko moje glave kao da stalno lazhe.

Zar vas nisam zamolila, upitala je trulo, kad ste me onako chistu bacili u to nebo, zar vas nisam zamolila da mi vi, moj tvorac, kazete kako se postize stanje istovremenog svuda?

Kad jednom budete odrasli, ponasajte se kao svemir - ne kao njegov deo.

LXVIII

Kako sam lakomisljeno pristala na rech: ucenik.

Na tu rech sto zaudara na poslusno i bespolno.

Zar nije cudovisno kad ti oduzmu pravo da se pitas i odgovora - ne samo pitanja?

Ko se povinuje ceremoniji ma koje vrste dijaloga, cak i da ne uzme rech, vec samo da prisustvuje, razmenio je svesno svoju slobodu u sitnish.

Radoznalost se najbezbolnije shkopi odgojem, lepim ponasanjem, velikim uzorima i idealima.

Sve sto je pre mene odgovoreno, odgovoreno je da se izbegne odgovor.

LXIX

Zatim su, kao plach, iz nje provalile optuzbe.

I rekla mi je sve.

Glachajuci do savrsenstva dosezanje svog: hocu, vi se usrdno trudite da naucite nauku filozofiji, filozofiju umetnosti, a umetnost da bude vec jednom i nauka.

I vrteci se tako u ljusci materije, bespomoćne, jer ne zna chime da bude svesna izvan dimenzija svoje prirode, - radite misleći.

I ne vodite računa kako se zove to chime nekakve druge prirode bezleže svoje delo .

Vi ste me to osudili da okacena o sebe samu kao zemlja u svemiru budem i zvono i klatno i sama u sebe da udaram.

LXX

U silnom strahu od naginjanja van, opasno sam se strmoglavila unutra.

Bila sam na dohvat svih neverovatnih drugih prostora, a mimoisla sam i svoj sopstveni.

Nisam ja znala sama po sebi kako se leti.

Nema iskusnih nagona. Sve se krvavo uchi.

Nista mi niste objasnili, a lepo sam vas molila.

Zaista nisam znala chime neće mirovati ova moja potpuno nesprijetna vrsta pojmljivog.

Nije istina da mudrost kojom savladujemo nebo mora da ima u sebi i nešto beskrlno kao zemlja.

Oslonac je opasnost za krilate .

Najsnaznije se hvata kad se uopšte ne dodiruje, i kad se leti gladju, a ne krilima.

LXXI

Kad ste me bacili uvis, opsednuti idejom o krilatom, o beskonacnom, o izgledima na slobodu, nisam imala vremena ni da se cestito uplasim, a vec sam probila nebo.

Dozivila sam strasan sudar.

Razbila sam najtvrdju stvar u vasioni: vazduh.

Ima ptica koje imitiraju svoga tvorca.

Ja sam od sebe ucila i imitirala sebe.

Pa neka bude tako: neka stvarno i jesam najgori krilati stvor koji je ikada sacinjen: stvorio me je jedan decak da bi me naterao da odrastem pre njega, da vidi kako se to moze.

Mislim da malo znate o vajarstvu, moj gospodaru.

LXXII

O, kako ste u zabludi

da nista bez vas nije dovoljno zivo.

Hajde, ugasite sveccu:

ono sto je u mraku - i dalje traje.

Civilizacije,

zasute humusom i potopljene morima, izgubljene u prasumama, -
naizgled obrasle cekanjem, znaju za sebe da postoje svejedno kad
ce ih izneti na svetlo dana, danas, ili kroz mnogo miliona godina.

Hajde, neka padne noc:

sve sto je stvoreno - ostace prisutno zauvek.

LXXIII

Stvari se ne smeju prepustiti prostoru i umisljenosti umetnosti.

Ima nesto kao nadmoc dela nad privremenoscju vremena.

U nekom muzeju, nakon hiljadu stoleca.

cak ce i veslo iz mulja biti spomenik umetnosti.

Nista nije tako sporedno kao vase misljenje.

Ne ostajete vi da svedocite.

Ostaje svedocanstvo vesla.

LXXIV

Hteli ste silom da me naterate na vash preziveli nacin kretanja.

Nacin kretanja tvrdih i sporih stvari.

Grlili ste me prstima,

a ipak niste znali gde sam.

I u tom ocajnickom neznanju trazili ste da odredite svoje mesto u
meni.

Jedno je: platiti ulaznicu a drugo: platiti izlaz.

Ko udje, a ne ume da izađe, nije trebalo ni da se bavi kretanjem.

LXXV

Treba prvo razmotriti vasu nesnosnu naviku da sve vrednosti
svodite pod sistem humanosti.

Postoji sumnja da ste vi i alga vishe jedno, nego vi i vas otac.

Postoji sumnja da ste vi i cvet vishe covecanstvo nego vi i vas brat.

Postoji sumnja da je celina nesto drugo i da je harmonija nesto
drugo.

Da su vas u zemlju sadili, mozda biste postali drvo.

ali vas su uporno vaspitavali samo na ljudsko.

Zaboravili ste krila. Zaboravili peraja.

Zaboravili ste svoje lishce. Sve manje imate chim da budete i nesto
drugo, sem ovog chemu ste nauceni.

LXXVI

Bilje ima moralno načelo biljnosti koje u mnogocemu nadvisuje sve ljudsko.

Kamenitost i vodenost, zemljanost i nezemljanost, - sve su to takve osobine koje ne ispunjavaju vase uslove.

Mozda je cak i to, sto nazivate: zivot nekakav smrtni dogadjaj necemu drukcije zivom, kao sto sam primetila da je i vas nacin lepoga ruznoca necemu sto vidi lepotu sasvim drukcije.

Otkud vi znate da i bolest nije nekakav poljubac, samo sto ona pojede svoju neznost.

LXXVII

Treba zatim razmotriti vase nazore o slobodi.

Nebo bez gospodara pretvara se u blato.

Jedno je sloboda sagledavanja zivota, a drugo sloboda zivljenja tim zivotom.

Jedno je sloboda pustanja nekog u visine, a drugo sloboda hvatanja za vazduh, da se ne padne.

Jedno je sloboda pravljenja krilatosti, a drugo sloboda letenja samo u pravcu tudjeg sna.

Kako da budem dobra ptica?

Trebalo je izdrzati. Nebo je to, moj stvoritelju.

Tamo je svako sam sebi i gnezdo i zavetrina.

LXXVIII

I treba najzad razmotriti, rekla je zabrinuto, zasto ste me proglasili za vrhunac svog dela.

Nije li to nekakav rdjav znak: znak da ste bili zadovoljni?

Niste vi mene izvajali od peska, nego od svoje nesigurnosti.

Pesak je bio tu tek da me ucini vidljivom: nesto kao lepota rukopisa.

Otresla sam sa sebe taj nepotrebnii oblik i sad sam vase bezoblicje.

Nisam ja vasa ptica, vec vasa pukotina kroz koju su svi propali izmedju decastva i mladosti - a niko ne pamti kako.

U mnostvu mojih novih navika postoji i malo postenja: duzni ste da mi kazete kako ste zavrшили sebe kroz mene nedovrsenu.

LXXIX

Tvorac moze da izgubi dostojanstvo pred svima, jedino ne sme pred svojim delom.

Morao sam da ubijem tu pticu.

Stvarno je imala pravo: postojim - to nije naučno nego moralno pitanje.

Nista nije toliko shirom otvoreno kao nebo, a uvek mi je bilo i lakse i prirodnije da rijem tunele kroz planine, da busim celik i druge sabijene strukture, nego da prodjem kroz nevidljivo.

Jesam li nemocan ja, ili su nemocene moje navike?

LXXX

Zasto ja nikad nisam leteo?

Zasto sam vecito pravio krila necemu drugom?

Chime sam se to mucio da savladujem prepreke kad mi je uvek bilo potrebno manje napora da izidjem kroz zatvoreno, nego kroz otvoreno?

Pripremio sam se.

Drhtao sam od smirenosti.

Stvarno sam morao da ubijem tu pticu.

LXXXI

Dodjite, mahnuo sam.

Dodjite da vas poljubim u znak zalosti.

Ja ne upotrebljavam zube i nemojte se bojati.

Vi ste za mene vec ionako mrtva ptica.

Najveca tuga koju sam ikada okusio.

Dodjite, slagao sam, ja ne ubijam mrtve stvari.

A ptica reche: vasa je najbolja tehnika u isto vreme vasa najgora tehnika.

Onda, kad ste me stvarali, vec ste me jednom poljubili i ostala je ziva rana.

Ne bojim se ja zuba. Zubi su meksi od usana.

Zubi ujedaju za trenutak. Usne za ceo zivot.

Razgovarajmo na rastojanju. Ja sam vas san, zar ne?

Moram da budem oprezna: san nema pravo da se uspava.

LXXXII

Bilo je stakleno doba dana. U sivim pramenovima zora se polako parala iz udaljenih senki shuma i natapala plicake uz obalu.

Bilo je neceg mekog, gotovo svecanog, u nagorelom vetru zaustavljenom za trenutak.

To su te pitome jutarnje mise ranog aprila sto nas opominje na zivot iza providnog i uche razmisljanju o tome da li smo, ovako stvarni i

zivi,

nesto nestvarno, nesto nezivo, nesto ono i drugo, nechemu nama nestvarnom, nezivom, onom drugom sto zivi svoju stvarnost iza granica nashe.

Podsecaju nas da se u takvoj vrsti razmisljanja sve moze shvatiti i kao pobrkanost prostora i da smrt ne mora biti ni odlazak ni povratak, nego vecita ceznja da se promeni mesto sa samim sobom.

LXXXIII

Nacinio sam zivot. To sam cudesno umeo.

Umem li od iste stvari da nacinim i smrt?

Kleknuvsi pored obale dohvatio sam shaku peska, pokvasio u vodi i posteno umesio kao i onog dana.

Ptica je kruzila nada mnom.

Nije me vise vrebala.

Bila je zacudjena i dahtala je sipljivo.

Sta to pravite? - reche. Mozda nekakvu bolju pticu jachu i plemenitiju, koja ce me pobediti?

Ne, kazao sam zamisljeno.

Pravim kamen.

Hteo bih nekako da vas vratim vasem pesku.

LXXXIV

Dobro pazite sta vam govorim: Vidite ovu grudvu. Tvrdja je od stida i poraza.

Ma kuda pobegli u visine, makar do samih zvezda, ona ce vas uloviti.

A ptica reche prezrivo: mene su tukle oluje.

Rvala sam se s munjama i nagutala gromova.

Sta moze pesak pesku? Zar nismo od istog nacinjeni?

Sta moze voda vodi i svetlost sta moze svetlosti?

Laste su unakrsnim kricima plele mrežu sto se nad vodom spustala ljubicasto i bunovno i tonula u krta chula ranjavih predela.

Rekoh: pazite, ptico. Ja sam vas opomenuo.

LXXXV

Da je pazljivije slutila, znala bi u kom se pravcu okreće citava priroda izgorela od mrznje.

Da je pazljivije sumnjala, mozda bi bila spremnija na zvuk sto je tek ovlash zamirisao iz moje shake.

Da je pazljivije mislila, mozda bi stvarno shvatila sta moze pesak pesku i voda sta moze vodi.

Promaklo joj je da spozna zvuk sto se moze chuti tek jednom u zivotu, jer inace je i sam - uho.

Zamahnuo sam kamenom umesanim od peska.

Pesak se unistava peskom - nicim vise.

Sve se unistava samim sobom - nicim vise.

LXXXVI

Covek sam,

i slabost mi je da budem zaljubljen u svoje delo.

A ipak sam joj kamenom smrskao glavu.

Mojoj jedinoj ptici. Sigurno neponovljivoj, pa zato i najdragocenijoj koju sam ikada imao.

Nebo se oko nje raspalo kao bolestan kristal.

Otkacila se poput tega i razbila o zemlju.

Ne mogu sebi da objasnim zasto sam pomislio da su joj ochi besmrtne.

Drhtale su u pesku kao dva sarena klikera.

Nije u njima bilo ni cudjenja, ni bola, samo premnogo umora. Sarenog staklenog umora.

Posle ih je rastopio talas.

Ocedile su se boje i ostala je kraj vode samo gomila ridjeg peska zardjalog od smrti.

LXXXVII

Osetio bih da me je bolelo.

Valjda bih od silnog straha izgovorio neku molitvu.

Znam kako se to kaze pri oprostaju s mrtvima.

Kaze se: sve sto jeste, mora isto toliko i da nije i samo koliko ga nema toliko i moze biti.

Pa i vas, senko stvarnosti, ostace onoliko koliko otisak vaseg oblika vristi za vama u meni iscasenom prazninom.

Mozda postoji i lepsi rastanak sa detinjstvom?

Pouzdaniji nego sto je ubistvo jedne ptice.

A mozda svrha stvaranja i nije ostvarenje, nego divota mucenja na putu prema stvorenom?

Mozda sam ja moju pticu ubio jos na pocetku samim tim sto sam je stvorio naopako, izvrnutu na nalicje: meku i krutu spolja, a tvrdu i

nesavitljivu iznutra?

LXXXVIII

Oljusteno od magle, jutro je izgledalo siromasnije.

Praznije od tisine. Nedostajale su senke.

Nebo je dopola splasnulo i reka se razblazila kao da su je sisale neke nevidljive usne.

Bilje je okolo raslo pobrkano i bezvoljno.

Grozdovi ptica su visili izmrvljeni i obrani.

Kroz pepeljasto lishce smežuralo se sunce i zalost se belasala u mokrim ochima riba.

Svega je bilo manje,

kao i uvek kad nekim predelom zadje smrt.

Jesam li ocekivao, lezeci licem ka zemlji, da mi iz glave, iz pameti, izrastu bela krila?

Jesam li dovoljno pipao put kroz senilnost detinjstva: kroz moje lomno i smeteno decastvo?

CETVRTI DEO

LXXXIX

Tesko mi je da priznam sta sam bio stvorio.

I tesko mi je da priznam sta sam to bio pokvario.

Najteze mi je da priznam da mi se bilo ucinilo da prisustvujem vaskresenju.

O, vetre, zaurkao sam, zar je ta ptica neunistiva?

Lezao sam uz obalu prignjecen samim sobom.

Pesak je kucao kao srce. Voda je tekla kao krv.

Nebo je po meni padalo kao velike krpe.

Onda se svetlost spustila na moje uho poput leptira.

Nisam je osetio. Samo sam cuo njeno disanje.

O, vetre, jaukao sam, evo, ptica se sama stvara!

Sta je uopste smrt? Povratak zivog vecnosti, ili povratak vecnog zivom?

XC

A vetar rece, glasom od voska i od tamjana: Ako vam dam grudvu zemlje - odvojena od tla, ona vise i ne predstvalja sebe. Ipak, jednom ce uzasno biti gladna i molice vas da je vratite.

Jer zemlja se hrani zemljom, prozdire samu sebe i to joj daje cvrstinu i dugovecnost.

Ako vam dam deo vecnosti, nacinite od njega istoriju i narode, putokaze i tradiciju. Ipak, jednom ce po svemu popasti fini prah raspadanja i molice vas da to mirno vratite.

Jer vreme se hrani vremenom, prozdire samo sebe i to mu daje snagu i neprolaznost.

XCI

I ovako je rekao:

Sve sto zivi, vraca se svom pocetku.

Predmeti nacinjeni od tvrdog i nacinjeni od nevidljivog.

Svetlost, odvojena od svetlosti, postaje hladna i siromasna i snaga joj se vraca tek kad se opet obasja.

Tama, odvojena od tame, strahovito je opljackana i bespomocna.

Iz svakog nestajanja put vodi u nestajanje.

Niste vi ubili svoju pticu.

Vi ste je samo nahranili.

XCII

Jutro je bilo sasvim ovozemaljsko.

I ta gomila smrskanog ovozemaljskog mene.

I ta gomila smrskane ovozemaljske ptice.

I ta gomila svetlosti sto nas boli pri dodiru.

Jesmo li preozbiljno shvatili svoju igru?

Sve smo radili pazljivo kao na preslikachima.

Rekoh pokojnom sebi: ostani malo pitom da obavimo sto blaze ovaj ritual ljustenja.

I ptica sebi isto rece, kao eho.

Voda se ne sme dotaci. Oboje smo to znali.

Ali se dlanovi na nju ipak moraju spustiti.

Shake se dizu polako, a daleko je bolje ako se pronadje pokret jos laksi od polako.

I broji se u sebi unatrag. Dugo. Predugo.

XCIII

Broji se do trenutka dok nismo sasvim sigurni da ce nas to dovesti dalje od najdalje pojmljivog.

Broji se do trenutka dok nismo sasvim sigurni da, dok sklapamo ruke, osecamo u njima nekakvo belo klube koje dise.

Time se moze reci da smo izlucili svoju svest i samo nam je preostalo da nacrtamo sebi senke.

Da nacrtamo onaj pravi trenutak susreta: to prozimanje stvari koje vec dovoljno imaju i koje jos uvek nemaju vestinu sadrzaja.

Jos nam je samo preostalo da nacrtamo lepak materije: ljubav dodira.

XCIV

To se obavlja tezhe i daleko opreznije, da se nista ne zamrsi.

Obaviju se dlanovi oko planina, shuma, oblaka, poneke preostale ptice sto se sliva na zapad, ponekog talasa sto lizne gornjom usnom peshcani sprud.

I ostavi se tako da predje u sasvim prozracno.

Ako je uradjeno sve tacno i kroz trepavice, nikad se na tom mestu nece poznavati shav i smrt ce na prstima mimoilaziti ovaj predeo.

Dobivsi tako iz dve savrseno nedodirive sadrzine oblike koji se tope i urastaju jedan u drugi, najzad smo dobili i podatak o jos jednom od nacina beskonacnoga misljenja.

XCV

Onda je ustala ptica ...

I ustao sam ja ...

I prosao sam kroz nju.

I prosla je kroz mene.

I vinuo sam se negde visoko u svoju mladost.

I vinula se visoko ka nekom svome nebu.

Nisam je ni primetio.

Nije me ni primetila.

Ko zna sta je to bilo ...

Tesko mi je da priznam da ne znam sta jos ostaje kad se uniste i duh i telo.

XCVI

Umesto da odrastem posle ptice i da pokopam san, samo sam zataskao smotuljak javnosti svoje jave.

A ostao sam i dalje i detinjast i zacudjen.

Tako sam, eto, otvorio svoju poslednju igracku, to veliko, to nestvarno, cemu sam mimo svih pameti

izmerio dubinu u pliccacima covekanskog i opipao rubove.

Ja, koji i dalje zaticem svoje telo uvek sa nekoliko potpuno neocekivanih dusa i prolazim kroz dokaze o vise vrhunaca svesti, mogu da tvrdim: znam, napokon, sta znaci ne preleteti sebe.

XCVII

Kaze se: ko zrachi, nema vremena da upija u sebe druge.

Ja nista drugo i ne radim - samo upijam da bih zrachio.

Perspektiva je samo sugeriranje rasipanja, a ne i njegovo stvarno stanje.

Chitljivost prostora nije to sto se od mene odliva.

Prostoru sam ja prostor.

Perspektivi sam ja perspektiva.

XCVIII

Covek sam,

po dusi dostojanstven i neizmerno blag, i ne dozvolih da se na meni chita nikakva zalost.

Vrlo sam pazljivo oprao svoje prljave prste i otisao obalom zamisljen, pa je onima, sto su me sretali toga jutra, uglavnom bilo nejasno: da li se ja to odnekle vracam, ili tek nekuda polazim.